

Historische
kring
Bemmel

vierde jaargang nr 1
januari 1994

Historische Kring Bemmell

Uitgave ten behoeve van de leden, jaargang 4 no 1.

Inhoudsopgave:

Een woord van de voorzitter	1
September 1944 - september 1994	2
Bemmel in de periode 1940 - 1945	2
Verleden tijd - Archeologie in Bemmel (2)	3
Contributie 1994	6
Resultaat kalenderactie 1994	7
Een kranteknipfel (8)	8
Uut de ouwe deus (8)	9
In Bemmel staat een huis (5)	10
Archeologisch Museum Kam heringericht	11
Bemmel in oude ansichten gepresenteerd	12
Het kerkje van Ressen	13
Bemmelse dominee redt Nijmegen	16
Verslag culturele manifestatie Doornenburg	25
Met de tram door de Over-Betuwe	26
Agenda	27
Boeken	28
Colofon	

Kopij volgende nummer:

Dit is de achtste uitgave van de kring. Het voornemen bestaat het volgende nummer omstreeks begin mei te laten verschijnen. Kopij voor dat nummer is vanaf nu al welkom en kan bij de redactieleden of bij het secretariaat worden ingeleverd. Als uiterste datum van inleveren willen wij graag 15 april 1994 aanhouden.

Een woord van de voorzitter

Het vertrouwde gedichtje van Eef Arns zult u hier gaan missen. Ik wil mijn voorganger ook vanaf deze plaats bedanken voor het vele goede werk dat hij als voorzitter van de kring heeft gedaan. Hij stond aan de wieg van onze vereniging en aan hem kunnen we in belangrijke mate toeschrijven dat wij inmiddels flink op weg zijn naar volwassenheid. Eef, wij rekenen erop dat je nog vele jaren je steentje aan de kring zult bijdragen.

Over de zaken die ons als kringleden dagelijks bezig houden is moois te melden: het ziet er naar uit dat de kloostermuur bewaard blijft. Een voorstel van het college van B&W om het enige restant van wat ooit een klooster was te handhaven vond in de raadscommissie een positief onthaal. We kunnen daar tevreden mee zijn. Wel staat de muur er wat onwennig bij nu het bijbehorende groen verdwenen is. De vierkante nieuwe flatgebouwtjes lijken net zoveel moeite met de muur te hebben, als omgekeerd de muur met de nieuwbouw. De tijd zal hier het nodige evenwicht brengen. De nu nog kleine kale boompjes zullen het beeld binnen enkele jaren veranderen. Voor het nakomelingschap moet er misschien een bordje komen: "Hier stond ooit een klooster". Zou het een idee voor de kring zijn om een leuke tekst voor zo'n bord te bedenken?

Er is meer positiefs te melden. Onze thema-avond over de tram in de Over-Betuwe was een succes. Ongeveer tachtig bezoekers mochten we begroeten en onder hen bevonden zich velen die met de tram iets van doen hadden. In de pauze zochten zij naar hun familie of bekenden, van wie er een groot aantal te zien waren op een levensgroot geprojecteerde foto uit 1914. Het is duidelijk: hoe dichter we met onze thema-avonden bij de mensen van Bemmelen staan, hoe meer belangstelling er is. Komende tijd zullen we het programma voor komend jaar uitknobbelen. Hebt u voorstellen, laat dat dan weten. Wist u dat wij in 1994 ook nog ons eerste lustrum vieren? Dat is een extra reden om over een programma na te denken. Namens het bestuur wens ik u prettige kerstdagen en een voorspoedig 1994!

Louis Dolmans.

September 1944 - september 1994

OPROEP aan onze leden om zich te MELDEN als GASTGEZIN

In september 1994 is het 50 jaar geleden dat de operatie "Market Garden" van start ging. De herdenking van deze gebeurtenis, die voor onze streek en voor ons dorp van zo grote betekenis is geweest, zal vanwege dit bijzondere jubileum een extra accent krijgen. Wij zijn een halve eeuw verder in de tijd; de mannen van toen zijn, voorzover zij het overleefden, bejaard geworden. Veel veteranen zullen naar hier komen om nog eens ter plaatse stil te staan bij wat zij hier meemaakten, en bij wat zich in het najaar '44 in onze streek heeft afgespeeld.

De Stichting Market-Garden Veterans' Association roept gastgezin-
nen op die in de week van 14 tot 21 september huisvesting willen bieden aan een veteraan en zijn partner. De genoemde stichting organiseert het dagprogramma voor die week. De LIMOS-kazerne aan de Gelderselaan te Nijmegen is elke dag start- en eindpunt. Van een gastgezin wordt verwacht dat het kosteloos voor logies met ontbijt en de avondmaaltijd zorgt, en het vervoer van het echtpaar naar en van de kazerne op zich neemt.

Ons kringbestuur schaaft zich van harte achter de oproep en hoopt op een royale respons. U kunt zich telefonisch melden bij ondergetekende (tel. 62429) of één van de andere bestuursleden.

Leen Reinink.

Bemmel in de periode 1940-1945

De voorbereiding van ons boekje vordert gestaag. De sectiebijeenkomst erover willen we verschuiven naar februari. Het blijft moeilijk om foto's bij elkaar te krijgen. Kijkt u nog eens op zolder of in een oude doos! Als u iets vindt, dan graag bericht, tel. 63064.

Louis Dolmans.

Verleden tijd

Archeologie in Bemmelen

In deze aflevering kunt u ondermeer iets lezen over de begraafgewoonten van de vroege ijzertijd en krijgt u het laatste nieuws over de Essenpas. Helaas heeft de redactie geen ingezonden stukken mogen ontvangen voor deze rubriek. Toch blijf ik de hoop uitspreken dat er binnenkort ook door de leden enkele bijdragen worden geleverd.

Grafurnen

Op de culturele dag in kasteel Doornenburg hebben de bezoekers van onze stand vijf grafurnen kunnen aanschouwen. Speciaal voor deze gelegenheid had de eigenaar van het aardewerk, de heer Holthuis, de vijf urnen in bruikleen gegeven, zodat de grafurnen, na een groot aantal jaren een verborgen bestaan te hebben geleid, weer even voor het voetlicht traden.

Het begint allemaal in maart 1975. Bij de uitbreiding van de toenmalige BLO-school aan de Deken Dr. Mulderstraat, worden door arbeiders enkele grote aardewerkfragmenten gevonden. De heer Bredie wordt verzocht een en ander eens nader te onderzoeken. Voordat de grond definitief wordt verstoord kan toch nog een vijftal (fragmentarische) grafurnen met crematie-resten worden geborgen. Deze worden door de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek gedocumenteerd en gerestaureerd. Na enig geharrewar komen de grafurnen terecht in de collectie van de heer Holthuis. Volgens de heer Bredie is de vindplaats in een grafveld gesitueerd, welke dateert uit de vroege/midden ijzertijd, ca. 600-500 voor Christus.

In het neolithicum en de vroege bronstijd was het begraven van lijken regel. In de daarop volgende periode van de urnenveldencultuur (ca. 1100-700 voor Chr.) waren enkele veranderingen waar te nemen. Doden werden op een brandstapel verbrand, waarna de resten werden verzameld en in een pot (urn), doek of in een kuiltje in de grond werden begraven. Er ontstonden uitgestrekte grafvelden (urnenvelden). Uit de vroegste fase van de urnenveldenperiode (tot ca. 850 voor Chr.) kennen we enkele nieuwe typen grafmonumenten:

- * een rechthoekige greppel met afgeronde hoeken waarbinnen paaltjes werden geslagen
- * een greppel in de vorm van een rechthoek zonder paalzetting
- * een greppel in de vorm van een smalle langwerpige rechthoek
- * een sleutelgatvormige greppel.

In deze vroege fase werden sommige grafkuilen ook al door ronde greppels omgeven, maar dat werd pas in de daarop volgende fase (v.a. 850 v.Chr.) algemeen. De ronde en smalle langwerpige greppels waren ook aan het eind van de urnenveldenperiode (7de en 6de eeuw v.Chr.) nog in gebruik. We bevinden ons dan inmiddels in de vroege ijzertijd. "Onze" urnen dateren uit deze periode.

Hoe werden de graven aangelegd? Na de crematie van de dode verzamelde men de resten en begroef deze centraal in de gekozen grafvorm. De aarde uit de greppel er omheen gooiden men vervolgens naar binnen toe waardoor er een lage heuvel ontstond.

Tussen ca. 700 en 500 v.Chr. voltrekt zich opnieuw een verandering in het grafbestel, het fenomeen brandheuvel doet zijn intrede. Hiermee bedoelen we een heuvel die over de brandstapelresten is opgeworpen. De crematieresten worden niet meer verzameld in een urn en in een kuiltje begraven, maar worden vrij met aarde bedekt. Langzamerhand verdwijnt ook de greppel die het graf omsluit. Brandheuvels liggen vaak in groepen bijeen.

De vorm van de urnen kan ons veel vertellen over de datering; ze vertonen overeenkomsten met urnen uit de 'Hallstattcultuur' die met name in Zuid-Nederland vertegenwoordigd is. Uit de opgraving in Oss-Ussen (Noord-Brabant) is gebleken dat de typologie en chronologie van de ijzertijd verder uitgebreid en verfijnd kunnen worden. Er waren hier namelijk voor Zuid-Nederland unieke omstandigheden aanwezig: er waren bewoningssporen uit de gehele ijzertijd en bovendien de Romeinse tijd aanwezig, daarnaast waren er grote aantallen vondsten van aardewerk, veelal in gesloten context.

WIDE PASTOR: GRAFURNEN
 DATERING: VROEGE / MIDDEN IJZERTIJD
 CA 600 - 500 VOOR CHR
 VINDPLAATS: BEMMEL (TERREIN MLK-SCHOOL)

OPMERKING: UNIEKE VONDST VOOR HET
 OOSTELIJK RIVIERENGEBIED
 VORMGEVING DUIDT OP CULTURELE
 CONTACTEN MET ZUID-EN OOST-EUROPE

Twee van de grafurnen zijn wat hun vorm betreft in te delen bij Oss type 71, dat te dateren is in de vroege ijzertijd. Ook de versiering op enkele urnen, spreekt voor deze datering. Afsluitend kunnen we concluderen dat de datering van het "Bemmelse grafveld", ca. 600-500 v.Chr. juist is.

Literatuur:

- * J.H. Holwerda, *Nederland's vroegste geschiedenis*, Amsterdam 1925;
- * Beuker/van der Sanden/van Vilsteren, *Zorg voor de doden. 4500 jaar begraven in Drenthe*, Assen 1991;
- * o.a. van den Broeke, *Getekend zand. 10 jaar archeologisch onderzoek in Oss-Ussen*, 1987.

De Essenpas

Op het terrein zuidwestelijk van de scholengemeenschap (O.B.C.) gelegen, wordt momenteel een multifunctioneel sportveld aangelegd, waarbij geen bedreiging ontstaat voor het archeologisch bodemarchief in die omgeving. Midden 1994 zal een verdere concretisering volgen van de plannen rond het terrein Breunissen. Tot die tijd zal de kring, en met name de sectie archeologie, onderzoeken wat de consequenties zijn van die uitbreiding van het sportpark de Essen.

Wordt vervolgd...

Marc Kocken.

Contributie 1994

Het bestuur hoopt aan de algemene ledenvergadering van het voorjaar 1994 te kunnen voorstellen de contributie te handhaven op f 20,- voor het eerste lid uit een gezin en f 10,- voor elk volgend lid. U kunt uw contributie voor 1994 al betalen (graag zelfs!) en wel op onze rekening bij de Rabobank 10.57.26.443. Betaalt u per giro, dan kunt u het bedrag overmaken op girorekening 889425 van de Rabobank Bemmelen, ten gunste van rekeningnummer 10.57.26.443.

Resultaat kalenderactie 1994

Iets meer dan 700 kalenders hebben we dit jaar verkocht! Daarmee is het enorme succes van onze eerste kalenderactie (ruim 800 stuks) dicht benaderd. Alle kalenders zijn inmiddels afgeleverd. Hoewel je als penningmeester altijd nog een slag om de arm moet houden zolang niet alle opbrengsten binnen zijn, zou het resultaat dit jaar weleens heel dicht in de buurt van f 5.000 kunnen liggen: een prachtige bijdrage aan het fonds voor ons boek over de Tweede Wereldoorlog!

Het verkochte aantal heeft onze verwachtingen ver overtroffen. Het in deze fase nog minder concrete doel van de actie (een plan voor een boek) had minder respons kunnen geven dan het veel concretere doel van voorgaand jaar. In de uitkomst van de actie komt dat verschil overigens wel tot uitdrukking. Omdat wij vorig jaar sponsors wisten te interesseren voor de drukkosten lag de uiteindelijke opbrengst ruim f 5.000 hoger. Dit jaar hebben wij zelf de drukkosten voor onze rekening genomen en hebben we ons beperkt tot het verkopen van kalenders.

Het lijkt erop dat het uitgeven van een kalender kan uitgroeien tot een traditie. Daarom hebben wij ons inmiddels voorgenomen ook volgend jaar weer met dit "produkt" te komen. Wij zullen daarbij zeker nagaan in hoeverre uw suggesties voor verbeteringen zijn te realiseren.

Iedereen die aan het succes van de kalenderactie 1994 heeft bijgedragen willen wij op deze plaats bedanken. Een speciaal woord van dank komt toe aan Eef Arns. Hij heeft een heel groot aantal kalenders aan de man gebracht. Daarnaast is veel dank verschuldigd aan Leen Reinink. Hij was vele uren met zijn camera in de weer om dertien prachtige foto's voor deze kalender bij elkaar te schieten. Wij weten zeker dat u in het komende jaar veel genoeg aan de kalender zult beleven en wij zijn er nu al haast van overtuigd uw naam volgend jaar weer onder de bestellers aan te zullen treffen.

Gerard Sommers.

Actie tot behoud Betuwe-spoorlijn

Gelderlander 5-6-'67

TIEL — De Belangengemeenschap Gelders Rivierengebied gaat een actie voeren voor het behoud van de Betuwelijn van de N.S. De eventuele staking van het personenvervoer op deze spoorlijn is nog in onderzoek bij een drietal ministeries, die t.z.t. eventueel met voorstellen bij G.S. zullen komen. Het bestuur van de Belangengemeenschap vindt echter dat daarop niet gewacht moet worden; men wil reeds nu gefundeerde argumenten voor het behoud van de spoorlijn aandragen. Men wil een gezamenlijk adres van gemeentebesturen en velerlei instanties richten aan de minister van verkeer en waterstaat en een bezoek brengen aan de vaste Tweede Kamercommissie voor verkeer en waterstaat.

„Opheffing zou een groot verlies zijn”

De Belangengemeenschap heeft een adres gericht aan alle gemeentebesturen in de Betuwe, aan de Kamers van Koophandel, de onderwijsinspecties, vak- en standsorganisaties, industrieel contact, middenstandsverenigingen e.d.*Daarin wordt gevraagd in te stemmen met een gezamenlijke actie voor het behoud van de Betuwe-lijn en suggesties te geven om de actie nog meer effect te doen sorteren.

In de brief wordt eraan herinnerd, dat de minister van verkeer en waterstaat heeft medegedeeld, dat de directie van de N.S. heeft gevraagd het personenvervoer op de Betuwe-lijn te mogen staken, dan wel of de overheid de tekorten op deze dienst wil bijpassen. Deze minister zal overleg hierover plegen met zijn ambtgenoten van economische zaken en van volkshuisvesting en ruimtelijke ordening. Indien staking van de reizigersdienst mogelijk zou lijken, zal daarover met het college van Gedeputeerde Staten overleg worden gepleegd.

ACTIE

Dat overleg met Gedeputeerde Staten heeft nog niet plaatsgevonden, doch de directie van de Belangengemeenschap vindt dat reeds nu een actie moet worden gevoerd, om de aandacht te vestigen op de betekenis van

deze spoorlijn voor de algéhele leefbaarheid van het gebied.

„Wanneer wij een afwachende houding aannemen tot de minister met voorstellen bij Gedeputeerde Staten komt, is het naar onze mening te laat om gefundeerde argumenten voor het behoud van deze spoorlijn voor het reizigersvervoer aan te dragen.”

STRIJDIG

De Belangengemeenschap meent dat ook de regering door de vraag van de N.S. zal zijn overrompeld. Deze opheffing immers zou volkomen in strijd zijn met de tweede nota voor de ruimtelijke ordening en de ideeën-schets voor het rivierengebied. De spoorlijn Geldermalsen-Elst zou hierin nog meer betekenis krijgen dan ze thans heeft, doordat in de lijn Geldermalsen-Dordrecht vanaf Slie-drecht een aftakking naar Rotterdam-Noord is ontworpen en voorts doordat een nieuwe verbinding tussen Elst en Zevenaar is vastgelegd.

NIET VERLOREN

Het bestuur is overtuigd, dat het moeilijk zal zijn met cijfers van het reizigersvervoer het belang van de Betuwe-lijn uit te drukken. Juist een snelle verbinding buiten het autowegen-net om, zowel in oostelijke als in westelijke richting, is een bezit dat niet verloren mag gaan. Die verbinding is een eerste voorwaarde voor een goede ontwikkeling van het gebied. Eenmaal opgeheven zou het

verdwijnen van de Betuwe-spoorlijn zeer zeker een blijvend verlies betekenen.

ENQUÊTE

Het bestuur van de Belangengemeenschap wil als coördinerend orgaan fungeren, teneinde alle dankbare argumenten gebundeld in een actie naar voren te brengen. Men wil daartoe een enquête organiseren bij de industrieën en bij de verschillende onderwijsinstellingen, teneinde de beschikking te krijgen over een aantal feitelijke gegevens. De Belangengemeenschap stelt het op prijs reeds nu bewijzen van instemming te ontvangen en aanvullende suggesties om de belangrijkheid van de spoorlijn voor het gebied aan te tonen.

"Uut de ouwe deus"

De Betuwelijn

Ien de ouwe deus vond ik 'n stukske over de Betuwelijn.

't Gee niet zo direct over Bemmél, mar wij hebben d'r hier wel mee te maken. De Betuwelijn ien dit knipsel uut 1967 is heel wat anders dan de Betuwelijn waarover we ien deze tied zowat iedere dag ien de krant lèzen.

Ien 1967 wouwen ze 't personenvervoer op de lijn opheffen. Dat leidde tot een hoop protest en 'n actie vur 't behouwen van de Betuwespoorlijn.

Dezer dagen kuj de krant nie opslaon of je leest over 'n nije Betuwelijn, die d'r persé mot kommen.

Deze Betuwelijn leidt tot protest en actie tegen!

Mar 't is mien ok nogal wat! Mit deze nije Betuwelijn wur 't nooit mer stil. As de ene goederentrein vurbij is, kum de volgende d'r al wer aon.

Da's heel wat anders dan dat gezapige treintje uut 't verleden.

Maria Janssen.

In Bemmeler staat een huis

Dit huis staat bekend onder de naam "de drie Merletten". De betekenis van het woord zou iets te maken hebben met vogeltjes zonder pootjes en zonder bek. Het zou een troetelnaampje voor een vrouw zijn, stammend uit tijden dat het feminisme nog uitgevonden moest worden. Van deze wijsheid werd ik deelachtig gemaakt door de huidige bewoner, de heer W. Hombrink. De echte naam van het pand is "Centurio", een legerterm, die staat voor officier.

Het huis, een van de Rijksmonumenten van Bemmeler, zou gebouwd zijn rond 1860, maar vermoedelijk eerder. De heer Hombrink zoekt dit verder uit. Hij vermoedt dat de oorsprong best wel eens bij Napoleon kan liggen. Was het pand misschien een optrekje van een achtergebleven legerofficier?

Hombrink is er inmiddels achter dat er vroeger een flink stuk grond bij hoorde. Onder andere de kwekerij van Van Huet maakte er deel van uit. Later is veel grond in deze contreien opgekocht door de eigenaren van Huis Bemmelen.

Bij deze korte informatie laat ik het. De heer Hombrink zal over enige tijd in ons blad meer informatie geven. Hij zal het dan zeker ook hebben over de bouwtechnische kenmerken van Centurio. Weet u iets aardigs over de geschiedenis van het huis of zijn bewoners, neem dan contact op met hem: tel 64573.

Louis Dolmans.

Archeologisch Museum Kam heringericht

Sinds kort is de herinrichting, die begon in 1990, van het museum Kam in Nijmegen voltooid. Bij de nieuwe opstelling is gekozen voor een ordening naar onderwerpen en niet volgens historische lijnen. Ook zijn er nu enkele afdelingen waarbinnen een op zichzelf staand en afgerond verhaal wordt verteld.

In drie zalen staan drie verschillende aspecten van Romeins Nijmegen centraal: de stad Noviomagus, het legerkamp van het Tiende Legioen en de begraafplaatsen uit de eerste eeuw na Chr. Op de galerij komen diverse onderwerpen uit het dagelijkse leven aan de orde, zoals de Romeinse godenwereld, sieraden, eten en drinken en luxe huisraad van glas en brons. In de hal tenslotte is naast Romeinse onderwerpen als de tempel van Elst en de villa van Druten, ook aandacht voor prehistorie en vroege middeleeuwen, waaronder een "wapengraf" van een Frankische krijger en ruiter uit de 7^e eeuw na Chr., gevonden in Lent.

De veranderingen hebben gezorgd voor een presentatie die voor een groot publiek aantrekkelijk is, waarbij het wetenschappelijke aspect wat naar de achtergrond is verplaatst. Al met al een (hernieuwd) bezoek waard!

Marc Kocken.

"Bemmel in oude ansichten" gepresenteerd

Op 22 november jl. heeft Maria Janssen haar boek *Bemmel in oude ansichten* gepresenteerd. In ons vorige kringblad gaven wij al een voorbespreking van dit boek: het uiteindelijke resultaat heeft de verwachtingen zeker waargemaakt.

Tijdens een druk bezochte en feestelijke bijeenkomst in de bibliotheek overhandigde Maria het eerste exemplaar van het boek aan de heer A. Stuart. Op deze wijze betuigde zij haar dank aan deze geboren en getogen Bemmelaar met "een geheugen als een ijzeren pot". Velen van u kennen de heer Stuart als trouw lid van onze kring.

De heer Stuart in gesprek met de schrijfster

Foto: Jet Budelman - De Gelderlander

De avond was kort tevoren geopend met een toespraak van de voorzitter van het bestuur van de bibliotheek, de heer P. Cuypers.

Hij wees op de sterke groei van het aantal publikaties over Bemmeler in de afgelopen jaren. Wethouder Th. van Duren kreeg, als vertegenwoordiger van het college van B&W, zijn exemplaar van het nieuwe boek uitgereikt door de heer Cuypers.

Het was goed om te zien dat veel leden van de kring acte de présence gaven. Die leden zullen niet meer overtuigd hoeven te worden van de noodzaak het boek aan te schaffen. Zij hebben bovendien, evenals bezoekers van de bibliotheek na hen, kennis kunnen nemen van de expositie die tegelijk met de presentatie van het boek werd geopend. Deze expositie betreft niet uitsluitend oude foto's, maar ook voorwerpen uit het begin van deze eeuw. Voorts zijn bij een aantal oude foto's ook foto's opgenomen van de huidige situatie op dezelfde plaats. Met name dit laatste geeft soms heel verrassende resultaten. Voor wie de tentoonstelling nog niet gezien heeft, is er nog de gelegenheid tijdens de normale openingstijden van de bibliotheek, tot 31 december aanstaande. Wij raden u een bezoek van harte aan.

Mocht u nog tot aanschaf van het boek willen overgaan, dan kunt u terecht bij Maria Janssen-van Gelder, Dorpsstraat 8 te Bemmeler, telefoon 08811-64349. De prijs van het boek bedraagt f 27,50. Doen!

Gerard Sommers.

Het kerkje van Ressen

"Het kerkje van Ressen met kostershuis bekeken vanaf de Slenkweg" is de volledige tekst die Ton Bredie meegaf aan de tekening, die op de volgende bladzijden is opgenomen. Toen Ton het kerkje vastlegde voor zijn verjaardagskalender heeft hij wellicht voor deze zijde gekozen omdat de bomen aan de voorkant hem het zicht op het kerkje teveel ontnamen. Sinds kort zou hij volop de gelegenheid hebben het kerkje van de voorzijde te tekenen. In een snel tempo worden de bomen rondom het terrein vóór de kerk neergehaald. Het zal jaren duren voordat de kerk opnieuw achter de bomen verscholen zal zijn. Helaas!

Bemmelse dominee redt Nijmegen

Tijdens een van die regenachtige dagen van de afgelopen zomervakantie op Texel besloten we eens een kijkje te nemen in de tweedehands-boekwinkel van Den Burg. Snuffelend in de diverse schappen met streekgeschiedenis kwamen we een boekje tegen met de titel *Noviomagum - Herinneringen aan Nijmegen's Geschiedenis* van een zekere *H.B. van Lummel* (uit 1883). Bij het doorbladeren troffen we een verhaal aan waarin een inwoner van Bommel de hoofdrol speelt. De prijs van het boekwerkje bleek geen probleem.

Graag laat ik u via ons blad kennis nemen van de inhoud van het artikel. Om u niets van de sfeer te laten missen is het betreffende hoofdstuk in zijn geheel opgenomen en is ook de schrijfwijze overgenomen. Misschien valt u bij het lezen ook de overeenkomst op tussen de overwegingen van de schrijver om de geschiedenis van zijn plaats te beschrijven (in de eerste alinea) en onze overwegingen om de gebeurtenissen met betrekking tot de Tweede Wereldoorlog vast te leggen?

Aan het artikel is een plattegrond van Nijmegen in het jaar 1702 toegevoegd ten behoeve van de oriëntatie. Aanvullend op het artikel is nog nadere informatie opgenomen over onze dorpsgenoot.

11 JUNI 1702

Het vieren van onze vaderlandsche gedenkdagen raakt, jammer genoeg, in onbruik. De slag van Waterloo heeft bijv. nog levende getuigen, maar ter nauwernood herinnert zich iemand den 18 Juni. Hier en daar een vlag, een enkel woord misschien in de kerk, maar van algemeenen dank- of bededag geen spoor meer. En erger is 't nog met de gedenkdagen uit vroeger tijd. Geen stad bijna in ons land, of zij heeft herinnering aan groote verlossing. Maar waar wordt zij nog opgewekt, waar worden de inwoners nog gestemd tot dank aan Hem,

*Die lang voor dezen
Heeft Zijn hulp en macht bewezen?*

De gedenkdagen ook van Nijmegen zijn vele. Een er van werd eenigen tijd in ere gehouden, maar 't ging er meê als met de andere. Zal 't over honderd jaar misschien beter gaan?

Die gedenkdag was de 11^e Juni. Hij herinnerde aan de bewaring der stad in 1702, toen zij door de Franschen bedreigd werd.

Het begin der 18^e eeuw was voor bijna geheel Europa een tijd van oorlog en onrust. In Frankrijk regeerde Lodewijk XIV, een man, die nimmer land of roem genoeg had. In 1672 hadden we reeds kennis gemaakt met zijn troepen en had hij zelf onze "moerassen" bezocht. De doortastende maatregelen van onzen Prins Willem III werden toen evenwel zoo met Gods zegen bekroond, dat de vijand spoedig de grenzen moest overtrekken. Lodewijk had een goed geheugen en dacht: "wat nu niet is kan later komen". Altijd uit op vermeerdering van gebied, maakte hij ook aanspraak voor zijn kleinzoon Filips van Anjou, op de Spaansche kroon. De Spaansche Nederlanden, het tegenwoordige België, moesten hem dan ook toevallen. En van daaruit zou 't gemakkelijk zijn de vroeger mislukte poging nog eens te hervatten.

Er waren evenwel ook anderen, die meenden recht te hebben op Spanje. Daar gaf de "groote Lodewijk" evenwel niet om en hij bezette de Spaansche Nederlanden, alsof dat zoo van zelf sprak.

Wij waren weinig op zoo'n buurman gesteld en onze Staten hadden dus gaarne een verbond gesloten met Oostenrijk en Engeland om den veroveraar binnen zijn grenzen terug te drijven. In Mei had Lodewijk oorlogsverklaringen ontvangen. Niet het minst was hij verbolgen geweest over onze Staten, die "kooplui", die het waagden om zich met zulk een groot koning, als hij was, te meten.

Hij zou het den drie mogendheden eens leeren, dat er met hem niet te spotten viel. En zoo begon de Spaansche Successie- of opvolgingsoorlog. Een leger van 300.000 man werd op de been gebracht en verdeeld in zijn zeehavens en vestingen, in Italië, aan den Boven-Rijn en op de grenzen van ons vaderland.

Te Kaiserswerth hadden de Franschen een hoofd-magazijn aangelegd. Van daar uit zouden zij ons land binnenvallen. Maar 't was onbekend, of zij Maastricht, Grave of wel Nijmegen op 't oog hadden. Onze Staten zonden ter bescherming van de grenzen een leger onder Athlone. Spoedig moest hij 12.000 man naar Maastricht afzenden om die stad te bezetten en nog eenige regimenten naar Kaiserswerth, zoodat hij te weinig volk overhield om iets te ondernemen. Wat verderop bij Xanten lag evenwel een ander Staatsch bevelhebber, Tilly, met zijn troepen. Kon deze zich met hem vereenigen, dan was er wat te doen.

Maar Boufflers, de Fransche bevelhebber, was van die dingen ook op de hoogte en zijn eerste zorg was nu maar op te passen, dat Athlone en Tilly zich niet vereenigden. Tilly was hem toch te slim af. Hij deed net, alsof hij van plan was zich duchtig te verschansen en maakte daardoor de Franschen zoo zorgeloos, dat hij met beleid en voorzichtigheid hun onder de handen uitkwam, zonder dat zij er iets van bemerkten.

Ondertusschen was de hertog van Bourgondië, oudste zoon van den Franschen Kroonprins, aangekomen om het opperbevel over de Fransche troepen op zich te nemen. Hij meende de kans schoon te zien om Nijmegen te verrassen; die stad werd een sleutel voor 't geheele land. In alle stilte werd het plan beraamd. Athlone mocht er niets van hooren, hoe verder hij van Nijmegen afbleef, des te beter voor de Franschen.

Vroeg in den morgen zou men opmarcheeren. Maar de hertog kwam wat laat uit de veeren, de wind overdekte de troepen met een laag stof van belang en de hitte was zoo groot, dat men maar langzaam vorderde. 40.000 man was op de been.

Plattegrond Nijmegen 1702

Tusschen Goch en Gennep door trok het leger op den weg naar Mook.

Zoo'n leger kan maar niet achter boomen of bosjes wegschuilen, iedereen in den omtrek wist er van en Athlone kwam ook gauw genoeg te weten wat er gaande was. Hij kampeerde te Klarenbeek, maar in een oogenblik was hij met zijn mannen den weg op naar onze goede stad. En 't was maar juist tijd ook, want zijn voorhoede raakte op de hoogte van St. Anna slaags met de Franschen.

Dat was dus dichtbij. Nu moest men in de stad er toch ook wel iets van weten. Men wist er ook van en had zich zoo goed mogelijk toegerust, maar, maar! De bezetting bestond uit 2 bataljons; de Gouverneur, de Graaf van Nassau, lag voor Kaiserwerth, de kommandant had geen bevelen; geen kanon was op de wallen, het magazijn was gesloten. Daarbij was 't Zondag en de meeste menschen waren in de kerk, toen men in eens hoorde roepen: "De Franschen zijn vóór de stad!" Dat ging als een schok en een schrik door aller hart, want men wist er nog van, hoe die Franschen, 30 jaar geleden, huisgehouden hadden. Alles was in een oogenblik in rep en roer, men had allerlei plannen, de verwarring was buitengewoon, maar niemand liet den moed zinken. Zonder slag of stoot zouden de Franschen de stad niet krijgen! Weer een geschiedenis als voor 30 jaar? Dat nooit! Dan liever alles getrotseerd!

De burggraaf van Rantwijk wist raad te schaffen. Hij riep de schutterijkapiteins bij elkander, Beekman, van den Berg en van Leeuwen waren er bij, het magazijn werd opengestoken, nu zou men zien, wat men doen kon.

Alle burgers zijn even bereid om meê te werken, en waar zij kunnen, helpen vrouwen en kinderen ook een handje. In een oogenblik stonden de kanonnen op de wallen. Kruit en kogels had men, maar nu! De kanonnen moesten ook gericht en afgeschoten worden en dat is ieders werk niet. De artilleristen waren niet bij de hand, wat nu gedaan? Er maar op losschieten ging ook niet, men kon zoo licht vrienden en vijanden tegelijk treffen. Zoo durfde niemand het dus wagen een stuk af te steken.

Daar kwam gelukkig hulp. De predikant van Bemmelen, Casparus Eilbracht was in de stad, misschien om een liefdebeurt waar te nemen. Hoe hij op de hoogte van de kunst gekomen was, weet ik niet, maar zooveel is zeker, hij nam de lont ter hand en brandde er op los als de beste. Zijn eerste kogels vlogen wel wat te hoog, maar dat was te veranderen, en de Franschen bemerkten al heel gauw, dat ze niet straffeloos te dicht bij de wallen konden komen. 't Eerste goedgerichte schot velde 5 ruiters en 7 paarden.

't Scheelde niet veel, of de indringers hadden de stad genomen. Reeds voor de tweede maal waren zij meester geworden van het voorwerk "Kijk in den Pot" op den Kleefscheweg, maar door soldaten en burgers en 't geschut van den wal werden zij voor goed van daar verdreven. Op den wallen had men 8 stukken en nu de dominé maar een goed voorbeeld gegeven had, waren er spoedig anderen, die hem de kunst afkeken en aan wie hij 't werk gaarne overliet. Ook de leeraars van de Gereformeerde en Lutherse kerken sloegen de handen uit en wisten door woord en voorbeeld het volk aan te moedigen.

De Franschen gaven 't toch nog zoo gauw niet op. Zij waren met hun 40.000, wat zou zoo'n klein stadje! Maar dat was buiten de Nijmegenars gerekend! Wisten de Franschen wel, wat er in den buitenmuur der Hezelpoort te lezen stond? "Liever strijd om de vrijheid, dan vrede in slavernij". Komt dus op, zoo veel gij wilt, tegen wallen en poorten, 't vuur van geschut en musket regent u op den kop en ge zult

werk hebben om binnen te komen!

Dat had de hertog van Bourgondië niet gedacht. Hij had op eenige verraders gerekend, maar dat viel tegen. De burgerij toonde, "dat het bloed der oude Batavieren nog in haar aderen speelde".

't Verraad werd vruchteloos bevonden,
Dewijl de burger weerstand bood,
En antwoordde uit metalen monden;
Waardoor hij roemrijk blijken doet
Der oude Batavieren moed".

Zoo rijmt Arkstee er van.

De hertog was ontmoedigd en liet den aftocht blazen, ofschoon hij zich nog den geheelen dag op een uur afstand van de stad hield.

Zijn grootvader, Lodewijk XIV, had reeds vóór den aanval verhaald, dat zijn kleinzoon spoedig het middagmaal in Nijmegen zou houden; 't viel hem al te zeer uit de hand!

Zoo had gansch Nederland, onder Gods zegen, aan den moed der Nijmeegsche burgers, aan de kloekhartigheid van Athlone veel te danken. In 't geheele land gevoelde men de beteekenis van dezen mislukten aanslag. Geen wonder dus, dat de elfde Juni langen tijd hier godsdienstig gevierd werd. Men sloeg ook ter gedachtenis aan deze onverwachte uitredding een gedenkpenning. Aan de eene zijde daarvan ziet men een afbeelding van de stadswallen, waarop de burgerij de kanonnen laat spelen, met het opschrift in 't Latijn: "Zij drijft de groote menigte door dapperheid terug. 1702." De andere vertoont de stedemaagd met het opschrift in dezelfde taal: "De vrijheid van Nijmegen binnen en buiten".

Of de eerwaarde kanonier eenige onderscheiding genoot vermeldt de geschiedenis niet. De Nijmegenars van dien tijd zullen hem, hopen wij, in goede en dankbare gedachtenis gehouden hebben. De kerkboeken van Bemmelen wijzen alleen uit, dat hij aldaar in Februari 1719 overleden en begraven is. Misschien zal zijn graf er nog te vinden zijn.

Hier eindigt dit stuk geschiedschrijving waarin "onze" dominee zo'n belangrijke rol speelde. Met de laatste alinea daagt de schrijver ons uit. Maar als hij er in 1883 al niet meer in is geslaagd nadere gegevens over dominee Eilbracht boven tafel te krijgen zou ons dat dan 110 jaar later nog wel lukken?

Het antwoord is: Ja!

Gewapend met een aantal praktische handreikingen, opgedaan bij de cursus "Speuren naar de sporen van het verleden" die ik dit na-jaar volgde bij het Gelders Oudheidkundig Contact, ben ik in de

Bibliotheek Arnhem, in het Rijksarchief in Gelderland te Arnhem en in het Gemeentearchief van Nijmegen op zoek gegaan.

Het blijkt dat publikaties van andere geschiedschrijvers, zoals de al in dit artikel geciteerde H.K. Arkstee (in 1733), de beschreven loop van de gebeurtenissen en de rol van "een Predikant uit de Overbetuwe" bevestigen. In het *Biographisch Woordenboek der Nederlanden, bevattende Levensbeschrijvingen van zoodanige Personen, die zich op eenigerlei wijze in ons Vaderland hebben vermaard gemaakt* van A.J. van der Aa (1859) wordt Casparus Eilbracht vermeld in verband met zijn rol bij de gebeurtenissen in en rond Nijmegen. Deze schrijver geeft aan dat Eilbracht in maart 1719 overleden zou zijn en niet in februari van dat jaar, zoals in het bovenstaande artikel is aangegeven.

In de *Geldersche Volks-Almanak voor het schrikkeljaar 1848* (dus 35 jaar vóór de publikatie van het boek van Van Lummel!) wordt in het hoofdstuk: *Mislukte aanslag op Nijmegen door de Franschen, den 11 Junij 1702* de gang van zaken op nagenoeg dezelfde wijze beschreven als in het artikel van H.B. van Lummel. Van Lummel lijkt voor zijn artikel wel heel erg veel feitelijkheden "geleend" te hebben uit deze Volksalmanak, inclusief de maand van overlijden van Eilbracht (februari 1719). Het hoofdstuk in de Volksalmanak is ondertekend met:

Bemmel, Augustus 1847 J.C.K.

Achter de initialen J.C.K. blijkt later een Bemmelse dominee schuil te gaan, te weten J.C. Kobus, die van 1825 tot 1862 predikant was van de gemeente Bemmel-Ressen. Hij eindigt zijn artikel met:

Na het opslaan der klassikale aantekeningen van Nijmegen en der kerkboeken van Bemmel, is het buiten kijf, dat Casparus Eilbraght of Eilbracht als proponent het eerst beroepen is te Weurt en Ubbergen in 1681, en in 1683 als predikant van Bemmel en Ressen, zijnde te Bemmel overleden in Februarij 1719.

De standplaatsen en de jaartallen die Kobus noemt, komen overeen met de gegevens vermeld in de *Naam-lijst der Predikanten etc.* (De Classis van Nijmegen) uit 1750. De maand van overlijden wordt hierin echter niet genoemd. Zowel in deze *Classis van Nijmegen* als ook

in *De geschiedenis van de Ned. Herv. Kerk in Bemmelen* van J. Verburg blijkt dat Eilbracht een veel voorkomende naam is als het om predikanten gaat. Beide publikaties noemen er in de periode van 1632 tot en met 1719 alleen in Bemmelen al 4, waarvan er twee Casparus heten. De classis noemt er in de periode 1600-1750 zelfs in totaal 8, waarvan er drie de voornaam Casparus hebben.

Het vaker voorkomen van dezelfde naam bemoeilijkt het zoeken naar eenduidige informatie over de hoofdpersoon in (de afschriften van) de registers van de kerk. Het doorlopen daarvan geeft weinig nadere details over Eilbracht zelf. Wanneer zijn naam vermeld is, is dat òf bij gebeurtenissen waarbij hij als getuige optreedt (doop, huwelijk), òf bij gebeurtenissen waarbij hij als vader wordt genoemd. Uit aantekeningen uit de laatste categorie valt op te maken dat hij gehuwd was met Johanna, die overleden is op 7 november 1699. Zij wordt genoemd als moeder van Anna Marija (geboren 5 november 1687 en overleden 2 dagen later) en van Anna Jacoba Maria Godfrida (geboren op 8 maart 1693).

Als op 17 december 1702 dochter Johanna wordt geboren, wordt als moeder genoemd Catharijna Woldorp of Woltrop. Het register vermeldt geen naam van de moeder bij de vermelding van de geboorte van zoon Hendryckus Johannes op 27 mei 1704.

Hoewel deze informatie wel een beeld oproept over Eilbracht (in de registers ook genoemd Eylbracht, Eylbragt of Eilbragt) blijft concrete informatie over zijn eigen geboortedatum en -plaats en data van zijn huwelijk(en) en van zijn overlijden vooralsnog onvindbaar.

Van Lummel stelde aan het einde van zijn artikel de vraag: "Mischien zal zijn graf er nog te vinden zijn". Navraag bij J. Verburg leert, dat dit niet het geval is: bij zijn onderzoek heeft hij al vergeefs naar dergelijke sporen gezocht.

Ook de intrigerende vraag waar Eilbracht de kennis vandaan haalde om het richten en afvuren van kanonnen te kunnen leiden blijft helaas nog onbeantwoord.

Toch is er nog een vraag die wel beantwoord kan worden, namelijk de vraag of "de eerwaarde kanonnier eenige onderscheiding genoot". Deze vraag kan met zekerheid met "ja" worden beantwoord. De onderscheiding is echter wel een postume en de wijze waarop die tot stand kwam is meer toevallig dan overtuigend.

Drie jaar na het verschijnen van het boek van Van Lummel is de gemeenteraad van Nijmegen bijeen. Op zaterdag (!) 11 september 1886 komt daar met agendapunt 5 het voorstel van B&W aan de orde om enkele nieuwe straten van namen te voorzien. In het voorstel worden genoemd: Kerkstraat, Slichtenhorststraat, Van Trieststraat en Van der Brugghenstraat. Tijdens de uitgebreide verhandelingen over dit onderwerp komt het raadslid Graadt van Roggen met de opmerking, dat: *".. de naam Stijn Buijs, de stichteres van het voormalig Burgerweeshuis, verbonden is aan eene zeer kleine straat, waar slechts drie huizen staan. Naar zijn oordeel mag de naam van deze verdienstelijke vrouw wel aan een grotere straat gegeven worden, en hij stelt daarom voor de sub b bedoelde straat (Slichtenhorststraat) te noemen Stijn Buijsstraat en daarentegen aan de tegenwoordige Stijn Buijsstraat den naam te verbinden van Eilbracht, een Nijmegenaar (?), die in het jaar 1702, bij de verdediging van de stad tegen de Fransen, het eerste schot op de vijand loste."*

Het oorspronkelijke voorstel van B&W wordt vervolgens dan ook verworpen en de suggestie van de heer Graadt van Roggen wordt overgenomen. Het vermoeden dat het geachte raadslid zich heeft laten leiden door de publikatie van Van Lummel wordt versterkt door het feit dat in het boek van Van Lummel ook zeer uitgebreid (van pagina 106 tot en met 126) wordt geschreven over de verdiensten van Stijn Buys. Daarnaast wordt het boek van Van Lummel (als enige verwijzing) genoemd in het register van Nijmeegse straten.

Op deze wijze wordt Casparus Eilbracht (184 (!) jaar na bewezen diensten en 3 jaar na het verschijnen van het boek van Van Lummel) door de stad Nijmegen "geëerd" met het verbinden van zijn naam aan een straat waarin 3 (drie!) woonhuizen staan.

Ik besluit eens te gaan kijken hoe die straat er heden ten dage uitziet. De Eilbrachtstraat blijkt het verbindingsstraatje te zijn tussen de 2^e Walstraat en de Van Welderenstraat (globaal gelegen bij de (achter-) uitgang van de Molenpoort-parkeergarage). Nog steeds is het een heel klein straatje: maximaal 20 meter lang. Als je de hoekpanden niet meetelt, blijken het inderdaad maar een paar panden te zijn.

Noem het toeval of niet, het is alsof een cirkel zich sluit: één van die panden aan de Eilbrachtstraat blijkt een tweede-hands-boekwinkel te zijn: Folio-Antiquariaat! Aan de roep naar binnen te gaan, kan ik, dat zult u ongetwijfeld begrijpen, geen weerstand bieden.

Gerard Sommers.

Literatuurverwijzing:

De cursief gedrukte tekst is overgenomen uit:

- *Noviomagum - Herinneringen aan Nijmegen's Geschiedenis, verzameld door H.B. van Lummel.* (pag. 127-133) Nijmegen, P.J. Milborn, 1883;

Voorts is geraadpleegd:

- *De geschiedenis van de Ned. Herv. Kerk in Bommel* (pag. 109) van J. Verburg, Herberts Elst (Gld), 1991;

Gemeentearchief Nijmegen:

- De afbeelding "Versterkingen van Coehoorn 1700-1702" is afkomstig uit: *Atlas Nimwegen (Niederrheinische Städteatlas - Geldrische Städte)* (pag. 143) van Friedrich Gorissen. Kleve, Boss - Druck und Verlag, 1956;
- *Straatnamenregister Nijmegen* - Gemeentearchief Nijmegen;
- *Verslag van de Handelingen van den Raad der Gemeente Nijmegen, jaar 1886.* (pag. 151 e.v.) Nijmegen, C.A. Vieweg & Zoon;

Bibliotheek Arnhem:

- *Biographisch Woordenboek der Nederlanden, Vijfde deel* (pag. 71) van A.J. van der Aa. Haarlem, J.J. van Brederode, 1859;
- *Nijmegen, de oude hoofdstad der Batavieren* (pag. 121-128), door H.K. Arkstee. Oorspronkelijk Amsterdam, Petrus Mortier, 1733;
- *De Navorscher, tweede jaargang.* (pag. 336) Amsterdam, Frederik Muller, 1852;
- *Geldersche Volks-almanak voor het schrikkeljaar 1848, veertiende jaargang.* (pag. 67-72) Arnhem, G. van Eldik Thieme, 1848;
- *Naam-lijst der Predikanten etc. van het Geldersche Synode* (o.a. pag. 16-17, 41, 294-295) door Hendricus de Jongh. Leiden, Hendrik van Damme, Boekdrukker en verkooper, 1750;

Rijksarchief in Gelderland:

- *Afschriften van registers van de kerkelijke gemeente Bommel-Ressen*, o.a. de boeken 240.2, 240.3, 240.8 en 241.21.

Verslag culturele manifestatie Doornenburg

Op zondag 12 september 1993 vond de jaarlijkse culturele manifestatie op kasteel Doornenburg plaats. Er was een zeer gevarieerd programma opgesteld dat een groot aantal bezoekers trok. Men kon zich amuseren met dans, muziek en folklore onder het genot van een drankje. Tevens was er de mogelijkheid de portretten van de familie Van der Heyden van Doornenburg te bezichtigen. De historische kringen van Gendt en Bemmelen verzorgden ieder afzonderlijk een eigen presentatie in de grote ridderzaal.

Van de Historische Kring Bemmelen bemanden Maria Janssen, namens het documentatiecentrum, en Marc Kocken, namens de sectie archeologie, de stand; er werd door ons een voorbeeldig visitekaartje afgegeven. Eef Arns, Gerard Sommers en Louis Dolmans waren eveneens namens de kring van de partij. De informele sfeer tijdens de manifestatie zorgde voor ontspannen wisselwerking met het geïnteresseerde publiek. Het was al met al een zonnige en geslaagde dag. Tot volgend jaar!

Marc Kocken.

Kerstkribben

Van 12 december t/m 23 januari in het Bijbels Openluchtmuseum, Profetenlaan 2, Nijmegen, tel. 080-229829.

Een expositie door Ria Lubbers geselecteerd uit de veel omvangrijker verzameling van Elisabeth Houtzager.

Stenen in de stad

Tentoonstelling t/m 30 januari 1994 in het Natuurmuseum Nijmegen, Gerard Noodtstraat 21, tel. 080-230749. Ingegaan wordt op de herkomst van stenen en sedimenten, gebruikt in de stedenbouw. Een gesteentetafel, herkenningsspel, diaserie over gesteenten en video-presentatie over vulkanisme staan tot uw beschikking.

Leen Reinink.

Boeken

In deze, eveneens nieuwe, rubriek vermelden wij recentelijk verschenen boeken, die mogelijk de belangstelling hebben van onze lezers.

Bemmel in oude ansichten

Zie het artikel over de presentatie van het boek elders in dit blad.

Volkverhalen uit Gendt

Tussen 1965 en 1971 verzamelde M.H. Dinnissen 407 verhalen in de plaats waar hij onderwijzer aan de lagere school was. Opmerkelijk is dat binnen zo'n klein gebied zoveel verschillende verhalen genoteerd konden worden. In de verzameling bevinden zich zeer bijzondere verhalen, zoals de heksen uit Engeland, die op zeven bezemstelen door de lucht komen gevlogen. Van enkele vertellers zijn bandopnamen gemaakt, die als bijlage achter in het boek zijn afgedrukt. Alle verhalen zijn in Gendts dialect en van commentaar voorzien door Dinnissen zelf. Het boek is het derde deel in de serie *Nederlandse Volkverhalen* van het Amsterdamse P.J. Meertensinstituut.

M.H. Dinnissen, *VOLKSVERHALEN UIT GENDT*, P.J. Meertensinstituut, Amsterdam 1993.

Leen Reinink.

De enige bank in uw omgeving die werkt voor uw omgeving.

Onze eigen Rabobank is een zelfstandige bank, die zelfstandig kan beslissen.

Over rente, over leningen, over aan te nemen personeel, ja, over praktisch alles.

Het belang van de plaatselijke leden (onze bank is een coöperatie) en cliënten staat hierbij voorop.

En niet een zo hoog mogelijke winst. Dat maakt een groot verschil met andere banken. Een groot verschil vooral in mentaliteit en betrokkenheid bij de plaatselijke gemeenschap.

Het verschil merk je al snel in het persoonlijke contact. Onze mensen zijn direct aanspreekbaar en kunnen snel beslissen.

Dat komt de relatie met leden en cliën-

ten alleen maar ten goede. We kennen onze klanten dan ook meestal goed.

En mensen die je goed kent, blijf je nu eenmaal langer steunen, ook als het eens wat minder met ze gaat.

Het verschil merk je ook in onze betrokkenheid bij tal van activiteiten in het bedrijfsleven, van verenigingen en op scholen.

Kortom, bij alles wat er om ons heen gebeurt. We weten wat er leeft en we helpen dan ook graag met adviezen, bemiddeling of faciliteiten. Ook als het niet om bankzaken gaat.

Door de band die we hebben met de plaatselijke gemeenschap vinden we dat een vanzelfsprekende zaak.

Rabobank

Rabobank. Aangenaam.

Historische Kring Bemmeler

Secretariaat: L. Reinink,
Sportlaan 2,
6681 CE Bemmeler.

Bankrekening: Rabobank Bemmeler 10.57.26.443
(giro van de bank 889425)

Samenstelling bestuur:

L.J.F. Dolmans
(voorzitter/geschiedenis)
L. Reinink
(secretaris)
G.J. Sommers
(penningmeester)
E.W. Arns
(heemkunde i.o.)
M.J.P. Janssen-v.Gelder
(documentatie)
Drs. M.H.J.M. Kocken
(archeologie)

De Pas 4,
6681 KC Bemmeler.
Sportlaan 2,
6681 CE Bemmeler.
De Houtakker 1,
6681 CW Bemmeler.
Meerweg 1,
6681 BC Bemmeler.
Dorpsstraat 8,
6681 BN Bemmeler.
Dorpsstraat 36 B,
6681 BN Bemmeler.

Tel:

63064
62429
64933
61772
64349
65341

Redactie:

De redactie voor deze uitgave werd gevormd door Eef Arns, Louis Dolmans, Maria Janssen, Marc Kocken, Leen Reinink en Gerard Sommers. Kopij en andere berichten voor de redactie kunnen worden ingeleverd bij de redactieleden.

Lidmaatschap Historische Kring Bemmeler:

Deze uitgave wordt gratis verspreid onder de leden van de kring. Wilt u ook lid worden, of anderen lid maken: aanmelding kan plaatsvinden bij het secretariaat. De contributie bedraagt f 20,= per jaar; tweede en volgende gezinsleden betalen f 10,=.